

EMOTIONAL INTELLIGENCE IN THE STEP BY STEP ALTERNATIVE EDUCATIONAL PROCESS: VALUES, PRACTICES, AND IMPACT ON CHILD DEVELOPMENT

Maria Alexandra Gligan

Școala Gimnazială „Nicolae Iorga”, str. Gh. Bilașcu, nr. 1, Baia Mare, România

Abstract

The article explores how the *Step by Step* alternative educational program supports the development of emotional intelligence in primary education. Based on the theoretical foundations of emotional intelligence, the paper analyzes the values promoted by this educational model – respect for the child, individualized learning, and collaboration – as essential factors in the formation of socio-emotional competencies. Specific practices such as „Morning Meeting”, learning centers, and formative assessment are presented as contributing to students' self-awareness, self-regulation, and empathy. The positive impact on the teacher-student relationship and the emotional climate of the classroom is also discussed. The article highlights the potential of the *Step by Step* model to effectively integrate the emotional dimension into the educational process.

Cuvinte-cheie: emotional; alternative education; Step by Step; impact;

Introducere

Educația modernă se orientează spre învățarea centrată pe elev, iar alternativa educațională *Step by Step* reprezintă una dintre modalitățile prin care cel mic este motivat să își exprime propriile nevoi și interese. Astfel, spre deosebire de învățământul tradițional, în alternativa *Step by Step*, rolul activ îi revine elevului, care explorează, adresează întrebări, colaborează și evidențiază rezultatele obținute. Pentru a atinge obiectivele propuse, procesul educațional este ajustat în funcție de necesitățile individuale, prin urmare sunt utilizate metode și resurse variate. Alternativa educațională *Step by Step* promovează lucrul în echipă, rezolvarea de probleme ori prezentarea studiilor de caz, elemente ce contribuie atât la coeziunea grupului, cât și la dezvoltarea gândirii critice.

Programul Step by Step propune învățarea ca manieră de descoperire a informațiilor, întreaga energie fiind canalizată către respectarea principiilor democratice în ceea ce privește accesul la educație. În plus, se accentuează capacitățile individuale ale copilului, cadrele didactice conștientizând faptul că valoarea unei persoane este dată de aspectele prin care se diferențiază fiecare individualitate. Fundamentul dezvoltării unui individ este în ciclul primar, drept urmare exploatarea inteligenței, a talentului ori a abilităților naturale excepționale trebuie făcută prin mijloace adecvate, care satisfac exigențele societății contemporane. Nu trebuie să ometem importanța parteneriatului familie-școală-comunitate, care se realizează având la bază încrederea că învățământul în alternativa Step by Step este capabil să îi ofere elevului mediul propice exprimării creativității, extinderii setului de valori, astfel încât noua generație să pornească pe traseul performanței.

Învățământul primar reprezintă atât fundamentul ce stă la baza dezvoltării ulterioare a individului din punct de vedere intelectual, cât și pilonul evoluției emoționale. Pentru a avea o societate echilibrată, cu oameni empatici și capabili să reacționeze calm în fața provocărilor vieții, trebuie să contribuim la edificarea acestora prin formarea unor obiceiuri și atitudini sănătoase, ce își vor aduce aportul la conturarea comportamentului viitor. O inteligență emoțională dezvoltată presupune recunoașterea și înțelegerea atât a propriilor emoții, cât și pe ale celorlalți. Copiii ce reușesc să își gestioneze emoțiile formează relații mult mai sănătoase, adaptându-se mai ușor colectivului de elevi și evitând conflictele inutile ori fenomenele agresive. Climatul pozitiv înlesnește explorarea conținuturilor, iar elevii reușesc să-și țină în frâu pornirile negative, preîntâmpinând astfel stările anxioase și depresive.

Fundamentare teoretică

Apărut în această formă destul de târziu, în 1990, conceptul de „inteligență emoțională” este definit inițial de Salovey și Mayer în lucrarea lor *Emotional intelligence*, drept „abilitatea de a monitoriza propriile emoții și pe ale celorlalți, de a le discrimina între ele și de a folosi informația rezultată pentru a ghida gândirea și comportamentul”^{***}. Ulterior, această noțiune a fost extinsă și popularizată de Daniel Goleman, care i-a conferit vizibilitate prin contribuțiile sale teoretice și diseminarea pe scară largă în mediul academic și public. Acesta a evidențiat că nu există o opoziție între inteligență și emoție, subliniind că fiecare persoană are potențialul de a-și dezvolta atât dimensiunea rațională, cât și cea emoțională. Deși în trecut se pune accentul mai ales pe abilitățile

^{***} „ability to monitor one's own and others' feelings and emotions, to discriminate among them and to use this information to guide one's thinking and actions” [tr. n.].

intelectuale și valorizarea lor socială, s-a demonstrat că lipsa dezvoltării dimensiunii emoționale poate reprezenta un obstacol major, întrucât fiecare individ integrează trăsături din ambele sfere — rațională și emoțională — în procesul desăvârșirii ca om (Goleman, 2001).

Privită într-un mod cât mai obiectiv, ființa umană este, în esență, o entitate dihotomică, alcătuită din trup și suflet. Prin extensie, se poate considera că rațiunea corespunde dimensiunii fizice, în timp ce emoția reflectă sectorul sufletească. Prin urmare, unitatea ființei umane nu poate fi fragmentată în mod artificial, deoarece fiecare componentă este interdependentă și nu poate funcționa deplin în absența celeilalte.

Pornind de la abilitățile esențiale pentru relaționarea socială identificate de Mayer și Salovey — perceperea, înțelegerea și gestionarea emoțiilor —, alternativa educațională Step by Step oferă profesorilor pentru învățământul primar un cadru pentru a crea experiențe de învățare care răspund nevoilor psiho-emoționale ale elevilor și favorizează dezvoltarea potențialului lor intelectual. Dintre caracteristicile adoptate la nivelul unei clase în alternativa Step by Step, amintim: încurajarea inițiativei elevilor, care favorizează stabilirea conexiunilor interpersonale; abordarea tematicii într-un stil ușor neconvențional prin întâlniri cu specialiști, observarea directă a unor fenomene; colaborarea cadru didactic – elev, relație ce permite inversarea rolurilor la nevoie, astfel încât elevul să devină persoana care livrează informația; încurajarea copiilor de a adresa întrebări, de a participa la discuții, contribuind astfel atât la formarea gândirii critice, cât și la capacitatea de interrelaționare pozitivă (Burke Walsh, 1999). De asemenea, în cadrul alternativei este recunoscută importanța pe care o dobândește familia în educația și pregătirea copilului pentru viață. De aceea, cel mai adesea, cadrele didactice se bazează și au credința că părinții vor coopera în vederea asigurării unor rezultate pozitive. Parteneriatul școală-familie include atât „o comunicare bilaterală clară și consistentă”, cât și „variate mijloace de implicare” (Burke Walsh, 1999), de care se vor bucura, în primul rând, copiii. Atmosfera deschisă, încurajarea părinților să adreseze întrebări, să își expună interesele și talentele în fața micilor exploratori contribuie la eliminarea barierelor structurale, sociale ori de statut. Toate aceste elemente ilustrează cele patru componente ale inteligenței emoționale identificate de Goleman: autocunoașterea – vizibilă în dialogul dintre elev – cadru didactic – părinte, autocontrolul – se referă la capacitatea de adaptare și orientare spre rezultate, susținută de optimism și perseverență, conștiința socială – aptitudinea unei ființe de a dezvolta sentimentul de empatie, managementul relațiilor interpersonale – menținerea relațiilor armonioase cu ceilalți, rezolvarea conflictelor ori chiar dezvoltarea abilităților de îndrumător, mentor al celor din jur.

În acest context, se impune recunoașterea interdependenței dintre dezvoltarea inteligenței emoționale și funcționarea rațională a individului, întrucât procesul de rafinare a capacității emoționale favorizează o percepție mai clară, mai lucidă și mai echilibrată asupra realității.

Inteligența emoțională nu se rezumă doar la recunoașterea și gestionarea propriilor emoții, ci implică și un efort deliberat de înțelegere profundă a contextelor sociale și personale, ceea ce contribuie esențial la sporirea discernământului și a capacității de luare a deciziilor. Așa cum subliniază Daniel Goleman, „conștientizarea de sine emoțională devine piatra de temelie a stratului următor de inteligență emoțională: capacitatea de a se scutura de o proastă dispoziție” (Goleman, 2001), reliefând astfel legătura indisolubilă dintre echilibrul afectiv și claritatea rațională.

Pornind de la această premisă, este relevant să analizăm modul în care anumite paradigme educaționale contemporane, precum alternativa Step by Step, integrează în mod coerent dezvoltarea inteligenței emoționale în cadrul formării personalității copilului. Această abordare educațională își propune să stimuleze toate dimensiunile personalității – cognitive, fizice, artistice, practice, emoționale, sociale și morale – în scopul formării unui individ armonios, capabil să răspundă adecvat și conștient provocărilor societății actuale. Prin cultivarea unei inteligențe emoționale solide încă din primii ani de viață, modelul Step by Step contribuie implicit la întărirea funcțiilor raționale ale copilului, sprijinind astfel dezvoltarea unei gândiri critice și reflexive, esențiale pentru adaptarea într-un mediu socio-cultural complex și dinamic.

Metodologia cercetării

Studiul de față se înscrie în paradigma calitativă, cu valențe exploratorii și descriptive, vizând înțelegerea modului în care inteligența emoțională este cultivată în cadrul modelului educațional Step by Step și a impactului pe care aceasta îl are asupra dezvoltării copiilor în ciclul primar. Cercetarea își propune să evidențieze corelația dintre valorile promovate în acest sistem alternativ, practicile educaționale concrete și progresul psiho-emoțional al elevilor.

În ceea ce privește obiectivele metodologice, menționăm:

- investigarea valorilor fundamentale ale alternativei Step by Step, în relație cu dimensiunile inteligenței emoționale definite de Goleman;
- identificarea strategiilor educaționale utilizate de cadrele didactice pentru dezvoltarea conștientizării de sine, autoreglării emoționale, empatiei și abilităților sociale ale elevilor;
- analiza percepțiilor părinților și cadrelor didactice cu privire la impactul acestor practici asupra relațiilor sociale și progresului intelectual al copiilor.

Pentru a răspunde obiectivelor propuse, au fost utilizate următoarele metode:

- observația sistematică, aplicată în cadrul activităților zilnice desfășurate în clasele Step by Step (cu accent pe ritualul dimineții, activitățile de grup și momentele de reflecție emoțională);

- analiza de conținut, realizată pe baza documentelor curriculare specifice alternativei Step by Step, fișelor de progres individual și notelor pedagogice.

Cercetarea a fost realizată pe un eșantion de conveniență, format din trei clase ce implementează alternativa educațională Step by Step, șase cadre didactice din ciclul primar (clasele pregătitoare–IV), părinții elevilor implicați.

În ceea ce privește instrumentele de cercetare utilizate, menționăm: fișele de observație structurate pe cele patru componente ale inteligenței emoționale (autocunoaștere, autoreglare, empatie, relaționare); grilele de analiză a conținutului activităților.

Datele calitative au fost analizate prin metoda codificării tematiche, identificându-se elemente recurente și corelații între practicile educaționale și manifestările inteligenței emoționale. În cazul datelor cantitative, au fost utilizate analize descriptive simple (frecvențe, medii, distribuții), fără pretenții de reprezentativitate statistică, ci cu scop orientativ și ilustrativ.

Cercetarea a respectat principiile eticii academice. Participanții au fost informați cu privire la scopul și caracterul voluntar al implicării lor. A fost asigurat anonimatul tuturor răspunsurilor și confidențialitatea datelor colectate. În cazul interacțiunii cu elevii, a fost obținut acordul părinților, iar metodele utilizate au fost adaptate la nivelul de vârstă și înțelegere al copiilor.

Rezultate

Procesul educațional din alternativa Step by Step combină libertatea în planificarea activităților cu menținerea unui ritm zilnic constant, prin ritualuri educaționale bine definite. Fiecare zi debutează cu „Întâlnirea de dimineață”, moment ce asigură stabilirea unei atmosfere pozitive prin ajustarea stării emoționale a copiilor. Astfel, se creează un sentiment de apartenență, ce conduce la dezvoltarea relațiilor interumane. Practici precum salutul colegilor, verificarea prezenței sau exprimarea stării emoționale constituie instrumente pedagogice prin intermediul cărora elevii sunt încurajați să își recunoască și să își accepte vulnerabilitățile, să exploreze strategii de autoreglare emoțională și să manifeste empatie în raport cu ceilalți membri ai colectivității școlare. În consecință, impactul acestor rutine asupra elevilor devine vizibil încă din primele etape ale participării la activitățile educaționale, manifestându-se printr-o creștere a deschiderii acestora față de dificultățile cu care se pot confrunta în realitatea imediată.

Se observă, în anumite cazuri, tendința elevilor desemnați să conducă activitatea „Întâlnirii de dimineață” de a alege formule de salut care implică interacțiune fizică între colegi, încurajând apropierea și coeziunea relațională. Alteori, aceștia optează pentru modalități de salut ludice sau

amuzante, având ca scop inducerea unei stări de bună dispoziție în rândul colectivului. Indiferent de forma aleasă, această secvență a programului zilnic contribuie la instalarea unei atmosfere emoționale pozitive, facilitând implicarea activă a elevilor în activitățile ulterioare și optimizând disponibilitatea pentru învățare.

Un alt moment cu un rol esențial în formarea competențelor socio-emoționale este activitatea „Chipul meu, azi!”. Această secvență educațională oferă elevilor oportunitatea de a-și identifica și conștientiza propriile emoții, dezvoltând astfel componente fundamentale ale inteligenței emoționale, așa cum au fost definite de Salovey și Mayer (1990), respectiv perceperea, înțelegerea și reglarea emoțiilor. Prin exprimarea propriei stări afective într-un cadru securizant și predictibil, elevii își dezvoltă abilitatea de autoreglare și de exprimare autentică a emoțiilor. În paralel, activitățile de tip discuții dirijate și jocuri de rol facilitează exersarea empatiei, o dimensiune centrală a inteligenței emoționale sociale, evidențiată de Goleman (1997) ca fiind esențială pentru interacțiunile interpersonale armonioase.

Secvența „Noutățile”, parte integrantă a activității „Întâlnirea de dimineață”, reprezintă un context educațional valoros prin care se promovează implicarea activă a părinților în procesul de învățare. Elevii sunt încurajați să realizeze proiecte în colaborare cu membrii familiei, pe care le prezintă ulterior în fața colegilor, consolidând astfel conexiunile afective și cognitive dintre mediul școlar și cel familial. Această practică reflectă modelul parteneriatului educațional, în care familia devine un actor activ al procesului de formare, contribuind la dezvoltarea competențelor sociale și la susținerea progresului școlar (Gordon, 2008), căci părinții devin parteneri egali în educația și dezvoltarea copilului.

În plus, prezența părinților sau a altor membri ai familiei în sala de clasă, pentru a împărtăși elevilor aspecte din viața lor profesională, experiențe personale sau talente, se aliniază principiilor învățării experiențiale, în care cunoașterea este mediată de contactul direct cu realitatea și de relevanța socială a conținutului transmis (Dewey, 2001). Astfel, elevii beneficiază de un proces educațional contextualizat, care valorifică diversitatea experiențelor familiale și favorizează integrarea lor într-un cadru didactic deschis, colaborativ și incluziv.

Observațiile realizate în cadrul activităților educaționale desfășurate cu implicarea părinților relevă faptul că, în fazele inițiale, unii elevi manifestă o atitudine rezervată în prezența adulților din familie. Totuși, pe măsură ce se familiarizează cu prezența acestora în spațiul școlar, devin vizibil mai receptivi și mai curioși în raport cu experiențele împărtășite. Copiii percep relațiile părinților drept semnificative și autentice, prin intermediul acestora oferind contexte de identificare afectivă și oportunități de învățare prin modelare – un proces central în teoria învățării sociale formulată de Bandura și tratată în literatura românească de autori precum Constantin Cucos (2006), care subliniază rolul fundamental al observării și imitării comportamentelor semnificative

din mediul social. În viziunea sa, educația nu poate fi separată de contextul afectiv și social în care se produce, iar colaborarea dintre școală și familie este esențială pentru interiorizarea valorilor și normelor comportamentale.

Totodată, implicarea părinților în activitățile de învățare susține construirea unui spațiu afectiv securizant, în care copilul se simte valorizat și înțeles, ceea ce corespunde principiilor teoriei atașamentului formulate de Bowlby (2011). Prezența figurilor de atașament în mediul școlar consolidează sentimentul de siguranță emoțională al elevilor și stimulează deschiderea către explorare și învățare. La rândul lor, părinții – în pofida diferențelor de stil personal sau profesional – urmăresc să capteze atenția elevilor și să obțină aprecierea acestora pentru contribuția lor. În urma acestor activități, majoritatea adulților conștientizează complexitatea demersului didactic și își exprimă aprecierea față de efortul susținut și implicarea constantă a cadrelor didactice.

În cadrul alternativei educaționale Step by Step, activitățile de învățare se desfășoară în centre de activitate, ceea ce favorizează o organizare didactică flexibilă, adaptată ritmului individual și nevoilor specifice ale fiecărui elev. Această abordare reflectă principiile pedagogiei active și ale constructivismului social, conform cărora învățarea este facilitată de interacțiunea constantă cu ceilalți (Vygotsky, 1978; Piaget, 1970).

Colaborarea reprezintă un element central în desfășurarea zilnică a activităților, fiind susținută de un climat educațional deschis, centrat pe copil. Fiecare elev este ghidat în atingerea obiectivelor de învățare, inclusiv prin sprijin individualizat, ceea ce corespunde ideii de „zonă proximală de dezvoltare” formulată de Vygotsky (1978) și reiterată de Cucos (2006) în analiza educației centrate pe nevoile reale ale copilului.

Printre avantajele muncii pe centre se numără dezvoltarea cooperării, a empatiei și a comportamentului prosocial, aspecte susținute de teoria inteligenței emoționale (Goleman, 1997) și de principiile învățării sociale. Din punct de vedere practic, această metodă contribuie și la consolidarea responsabilității individuale în contexte de grup, ceea ce susține formarea autonomiei și a competențelor de rezolvare a problemelor (Cerghit, 2006).

Pe de altă parte, provocările acestei abordări includ gestionarea zgomotului de fond, complexitatea sarcinilor desfășurate simultan și necesitatea unei prezențe pedagogice active și adaptate la diversitatea nevoilor elevilor, după cum subliniază Iucu (2001), în analiza practicilor de instruire diferențiată.

În ansamblu, organizarea muncii pe centre favorizează detensionarea climatului școlar, dezvoltarea gândirii critice și a creativității, precum și exersarea empatiei și a cooperării – abilități esențiale pentru adaptarea elevilor la contexte sociale variate ale vieții cotidiene.

În esență, activitățile desfășurate pe centre, caracteristice alternativei educaționale Step by Step, contribuie semnificativ la dezvoltarea inteligenței emoționale a copiilor, prin stimularea interacțiunilor autentice și a cooperării între colegi. Într-un astfel de cadru, elevii au oportunitatea de a-și recunoaște și exprima emoțiile, de a-și exersa autoreglarea și de a manifesta empatie. Conform lui Goleman (2001), inteligența emoțională implică competențe precum conștientizarea de sine, autocontrolul emoțional, empatia și abilitățile sociale – dimensiuni care se dezvoltă natural în contexte educaționale bazate pe colaborare și învățare activă. De asemenea, activitățile de grup desfășurate în centre solicită negocierea, respectarea regulilor și sprijinul reciproc, ceea ce antrenează comportamente prosociale și capacitatea de gestionare a emoțiilor negative, după cum susțin Mayer și Salovey (1990). În plus, climatul securizant, previzibil și flexibil specific acestei metode stimulează încrederea în sine și siguranța emoțională, oferind elevilor cadrul necesar pentru a-și dezvolta o relație sănătoasă cu sine și cu ceilalți. În ansamblu, munca pe centre nu doar că susține achizițiile cognitive, ci facilitează și un proces educațional profund, centrat pe dezvoltarea echilibrată a dimensiunii emoționale.

Chiar dacă, în imaginarul colectiv, educația este frecvent echivalată cu procesul formal desfășurat în școală, această viziune este profund limitativă și nu reflectă complexitatea procesului formativ al individului. Numeroase cercetări din domeniul psihologiei dezvoltării și al științelor educației subliniază faptul că fundamentele oricărei forme de inteligență – inclusiv inteligența emoțională – se conturează în primul rând în cadrul familial, încă din primii ani de viață. Familia reprezintă primul mediu de socializare, iar părinții sunt figurile de atașament esențiale care modelează capacitatea copilului de a recunoaște, exprima și regla propriile emoții, precum și de a înțelege și răspunde adecvat la emoțiile celorlalți. Astfel, empatia, capacitatea de a construi relații armonioase, de a coopera și de a rezolva conflicte – toate componente esențiale ale inteligenței emoționale (Goleman, 2001) – își au rădăcinile în interacțiunile timpurii cu adulții semnificativi. Părinții care oferă un climat afectiv securizant, care validează emoțiile copilului și încurajează exprimarea acestora contribuie la dezvoltarea unei baze solide pentru competențele emoționale ulterioare. În plus, prin comportamentul lor cotidian, părinții funcționează ca modele de reacție afectivă și socială, influențând direct maniera în care copilul va învăța să relaționeze cu semenii săi. Prin urmare, nu poate fi ignorată contribuția fundamentală a familiei în formarea dimensiunii emoționale a personalității, școala având ulterior misiunea de a consolida și de a extinde aceste achiziții timpurii într-un cadru organizat și diversificat.

De asemenea, cadrele didactice apreciază că specificul pedagogiei din sistemul alternativ contribuie în mod semnificativ la dezvoltarea disponibilității elevilor pentru exprimarea trăirilor personale și pentru gestionarea conștientă a propriei vieți emoționale. Prin activitățile structurale, ritualurile zilnice și accentul pus pe relaționarea empatică, elevii sunt încurajați să devină mai deschiși față de propriile emoții, dar și față de experiențele afective ale celorlalți. Această

deschidere emoțională favorizează nu doar un climat pozitiv de învățare, ci și formarea unor competențe socio-emoționale esențiale în vederea integrării armonioase în evenimentele și interacțiunile viitoare, atât în context școlar, cât și dincolo de acesta.

Discuții și concluzii

Rezultatele evidențiate în cadrul acestui studiu pun în lumină importanța fundamentală a inteligenței emoționale în cadrul procesului educațional implementat în sistemul Step by Step. Această metodologie pedagogică, profund centrată pe nevoile și particularitățile fiecărui copil, promovează în mod constant dezvoltarea socio-emoțională prin cultivarea empatiei, facilitarea comunicării autentice, consolidarea respectului reciproc și stimularea autoreglării emoționale. Prin intermediul unor metode interactive și activități de grup structurate, precum și prin construirea unei relații colaborative între elevi și cadrele didactice, programul Step by Step creează un cadru educațional sigur și echilibrat din punct de vedere emoțional, care susține atât acumularea de cunoștințe cognitive, cât și maturizarea afectivă a copiilor.

Este evident că inteligența emoțională nu constituie o simplă componentă adițională în educație, ci reprezintă un pilon esențial al dezvoltării desăvârșite a copilului. Practicile didactice specifice acestui model, precum reflecția zilnică asupra stării personale, exprimarea emoțiilor prin mijloace creative cum ar fi desenul, povestirea sau jocurile de rol, facilitează conștientizarea și gestionarea emoțiilor încă din primele etape ale parcursului școlar. Valorile promovate în cadrul acestor activități – cooperarea, responsabilitatea și respectul – se manifestă în mod direct și pozitiv asupra comportamentului și relațiilor interpersonale ale elevilor.

În concluzie, sistemul educațional Step by Step facilitează dezvoltarea inteligenței emoționale, care influențează în mod semnificativ evoluția echilibrată a copilului, reprezentând un fundament esențial pentru realizările sale personale, academice și sociale.

Bibliografie

- Bowlby, J. (2011). *Atașamentul: Vol. 1 din seria Atașamentul și pierderea*. Editura Trei.
- Burke Walsh, K. (1999). *Predarea orientată după necesitățile copilului*. Editura Cermi.
- Cerghit, I. (2006). *Metode de învățământ*. Editura Polirom.
- Cucoș, C. (2006). *Pedagogie* (ediția a 2-a, revizuită și adăugită). Editura Polirom.

- Dewey, J. (2001). *Experiență și educație*. Editura Didactică și Pedagogică.
- Goleman, D. (1997). *Inteligența emoțională: De ce poate conta mai mult decât IQ-ul*. Editura Curtea Veche.
- Goleman, D. (2001). *Inteligența emoțională*. Editura Curtea Veche.
- Gordon, T. (2008). *Părintele eficient: O alternativă la autoritarism*. Curtea Veche Publishing.
- Iucu, R. (2001). *Managementul clasei de elevi*. Editura Polirom.
- Piaget, J. (1970). *Psihologia copilului*. Editura Didactică și Pedagogică.
- Salovey, P., & Mayer, J. (1990). *Emotional intelligence*, disponibil la https://center.uoregon.edu/StartingStrong/uploads/STARTINGSTRONG2016/HANDOUTS/KEY_46201/pub153_SaloveyMayerICP1990_OCR.pdf (accesat 19 mai 2025).
- Vygotski, L. S. (1996). *Mintea în societate. Dezvoltarea proceselor psihologice superioare*. Editura Didactică și Pedagogică.